

มาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับบัญชีม้าอันเป็นอาชญากรรมทางเทคโนโลยี¹

สมเกียรติ กลิ่นกมล²

จากการศึกษาเกี่ยวกับมาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับบัญชีม้าอันเป็นอาชญากรรมทางเทคโนโลยีพบว่า ปัจจุบันการทำธุรกรรมทางการเงินสามารถทำได้ง่ายขึ้น เนื่องจากมีระบบการเบิก-ถอน ผ่านช่องทางออนไลน์ โดยการดาวน์โหลดแอปพลิเคชันไว้ในโทรศัพท์เคลื่อนที่ของเจ้าของบัญชี และใส่รหัสผ่านที่ตั้งไว้ก็สามารถดำเนินการเบิก-ถอนเงินจากบัญชีของตนเองได้ ในปัจจุบันธนาคารในประเทศไทยเกิดกระแสดันตัวเรื่องการให้บริการธนาคารทางอิเล็กทรอนิกส์กันเป็นอย่างมาก หรือที่เรามักเรียกกันว่า E-Banking เนื่องจากการทำธุรกรรมการชำระเงินผ่านบริการ E-Banking เพิ่มมากขึ้นเรื่อย ๆ จากสถิติของธนาคารแห่งประเทศไทย ธุรกรรมการชำระเงินผ่านบริการ Mobile banking และ Internet banking พบว่า จำนวนบัญชีลูกค้าที่ใช้บริการ, ปริมาณรายการที่ทำธุรกรรม, และมูลค่ารายการ มีจำนวนเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง โดยในเดือนมกราคม 2567 มีจำนวนบัญชีลูกค้าที่ใช้บริการ Internet banking ทั้งหมด 29,341,151 บัญชี ปริมาณรายการที่ทำธุรกรรมจำนวน 460,670,000 รายการ และมีมูลค่ารายการ 2,806 พันล้านบาท

ในขณะที่เดียวกับการทำธุรกรรมผ่านบริการ Mobile banking มีมูลค่ารายการสูงถึง 6,098 พันล้านบาท³ ซึ่งปัจจุบันมีมิจฉาชีพอาศัยและฉกฉวยโอกาสจากการเปิดบัญชีธนาคารได้ง่าย และการโอนเงินผ่านช่องทางออนไลน์ที่ทำได้ง่ายขึ้น จึงอาศัยเป็นช่องว่างในการกระทำความผิดมากยิ่งขึ้น โดยในมีการเปิดบัญชีที่มิได้ต้องการใช้ในการทำธุรกรรมทางการเงินของตนเอง หากแต่เป็นการเปิดบัญชีธนาคารเพื่อใช้เป็นสื่อกลางในการกระทำความผิดด้วย การรับเงินผ่านบัญชีตนเองและดำเนินการโอนย้ายไปยังบัญชีอื่น โดยบัญชีม้า คือ บัญชีที่ตัวแทนใช้ในการใช้ทำธุรกรรมทางการเงินต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นการโอน รับโอน หรือชำระเงิน เป็นต้น ซึ่งการมีบัญชีม้าจะสามารถช่วยปิดบังตัวตนที่แท้จริงของผู้ดำเนินธุรกรรมได้ โดยปกติแล้วคนธรรมดาส่วนใหญ่จะไม่ได้มีการเปิดบัญชีม้างกล่าวกัน แต่ผู้ที่ใช้ส่วนใหญ่คือกลุ่ม “มิจฉาชีพ” เพื่อใช้ปกปิดตัวตนที่แท้จริงสำหรับก่อเหตุหรือกระทำความผิด ด้วยเหตุนี้ กลตลงมิจฉาชีพแทบจะทุกรูปแบบจึงมักมีการใช้บัญชีม้าประกอบด้วยเสมอ ยกตัวอย่างเช่น แก๊งหลอกหลวงคอลเซ็นเตอร์ ที่กำลังระบาด

¹ บทความนี้เรียบเรียงจากการค้นคว้าอิสระ เรื่องมาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับบัญชีม้าอันเป็นอาชญากรรมทางเทคโนโลยี โดยมีอาจารย์ที่ปรึกษา คือ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชมพูนุท สถิตย์เสมากุล กรรมการสอบ คือ รองศาสตราจารย์ ดร.ปวีศร เลิศธรรมเทวี และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ปรีดา โชติมานนท์

² นักศึกษาปริญญาโท หลักสูตรปริญญาโทศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต (ส่วนภูมิภาค) คณะนิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง

³ ธนาคารแห่งประเทศไทย, PS_PT_009_S2 ธุรกรรมการชำระเงินผ่านบริการ Mobile Banking และ Internet Banking 1/, สืบค้นเมื่อวันที่ 5 เมษายน 2567, จาก :

https://app.bot.or.th/BTWS_STAT/statistics/BOTWEBSTAT.aspx?reportID=949&language=TH.

หนักในปัจจุบัน บัญชีม้าก็เข้ามามีบทบาทสำคัญในการก่อเหตุ โดยเมื่อมีการหลอกลวงให้คนโอนเงินเข้าบัญชีม้าได้สำเร็จ ส่วนใหญ่แล้วบัญชีที่เหยื่อโอนเงินไปนั้น มักไม่ใช่ของเจ้าตัว แต่เป็นบัญชีของบุคคลที่สาม หรือบัญชีม้าตนเอง ธนาคารแห่งประเทศไทย นิยามความหมายคำว่า บัญชีม้าไว้ว่า บัญชีม้า⁴ คือ บัญชีเงินฝากธนาคารของบุคคลอื่น ที่นำมาใช้เป็นช่องทางการทำธุรกรรมทางการเงิน เช่น การถ่ายโอนเงิน การรับโอนเงิน ซึ่งเป็นเงินที่ได้มาจากการกระทำความผิด จุดประสงค์การเปิดบัญชีม้าคือ เพื่อป้องกันไม่ให้มีพยานหลักฐานเชื่อมโยงมาถึงตัวผู้กระทำความผิดได้ การเปิดบัญชีม้าในปัจจุบันเป็นการจ้างให้บุคคลอื่นมาเปิดบัญชีแทน หรือรับซื้อบัญชีเงินฝากธนาคารของบุคคลทั่วไป มีการขายบัญชีเงินฝากธนาคารอย่างเปิดเผย ตั้งแต่ราคา 800 บาท จนถึง 20,000 บาท โดยผู้ที่ขายบัญชีม้าจะต้องมีการส่งมอบเอกสาร เช่น สำเนาบัตรประจำตัวประชาชน ซิมการ์ดโทรศัพท์ เพื่อให้สามารถนำข้อมูลส่วนบุคคลของเจ้าของบัญชีไปผูกกับระบบการทำธุรกรรมทางธนาคารผ่านมือถือ (Mobile Banking) และทำธุรกรรมออนไลน์ได้ทันที

แม้ขณะนี้จะมีพระราชกำหนดมาตรการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมทางเทคโนโลยี พ.ศ. 2566 ระบุว่า เจ้าของบัญชีม้าหรือเบอร์ม้า ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกิน 3 ปี หรือปรับไม่เกิน 300,000 บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ รวมถึงผู้ที่ป้อนข้อมูลหรือโฆษณา หรือโฆษณาโดยประการใดๆ เพื่อให้มีการซื้อ ขาย ให้เช่า หรือให้ยืม บัญชีเงินฝาก บัตรอิเล็กทรอนิกส์ บัญชีเงินอิเล็กทรอนิกส์ ตลอดจนเลขหมายโทรศัพท์สำหรับบริการโทรศัพท์เคลื่อนที่ ซึ่งลงทะเบียนผู้ให้บริการในนามของบุคคลหนึ่งบุคคลใดแล้ว แต่ไม่สามารถระบุตัวผู้ให้บริการได้ ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่ 2 - 5 ปี หรือปรับตั้งแต่ 200,000 - 500,000 บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ แต่ทั้งนี้การบังคับใช้กฎหมายดังกล่าวยังไม่สามารถบังคับใช้เพื่อป้องกันการกระทำความผิดได้เพียงพอ เนื่องจากยังคงมีผู้กระทำความผิดอยู่เป็นจำนวนมาก ดังนั้น จึงควรมีการเพิ่มเติมมาตรการอันเป็นการป้องกันการกระทำความผิด การกำหนดหน่วยงานที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับการกระทำความผิดให้มากขึ้น การกำหนดความรับผิดชอบและบทลงโทษของผู้รับจ้างเปิดบัญชีตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน การเปิดบัญชีธนาคารไม่มีกฎหมายบัญญัติให้เป็นความผิด ดังนั้น การรับจ้างเปิดบัญชี จึงไม่มีกฎหมายห้ามมิให้กระทำ การรับจ้างเปิดบัญชี คือ การที่บุคคลไปเปิดบัญชีธนาคารเป็นชื่อตนเองพร้อมกับทำบัตรเอทีเอ็มแล้วนำสมุดบัญชีธนาคารและบัตรเอทีเอ็มรวมถึงรหัสเอทีเอ็มเพื่อเบิกถอนเงินจากบัญชีได้ไปให้กับผู้ที่จ้างให้เปิดบัญชีเพื่อแลกกับค่าจ้างที่ตกลงกันไว้ โดยอัตราค่าจ้างมีตั้งแต่ห้าร้อยบาทถึงหลายพันบาท การจ้างเปิดบัญชีเพื่อนำบัญชีไปใช้ในเรื่องที่ผิดกฎหมาย แล้วนำเงินมาผ่านในบัญชีชื่อคนอื่นเพื่อหลีกเลี่ยงการสืบสวนหาตัวผู้กระทำความผิดและที่มาของเงินได้ยากขึ้น เข้าข่ายฟอกเงินที่เจ้าของบัญชีอาจต้องร่วมรับผิดชอบ

⁴ สมาคมธนาคารไทย, ทำความรู้จัก “บัญชีม้า” บัญชี(สุด)อันตราย กับบทลงโทษที่ไม่ธรรมดา, สืบค้นเมื่อวันที่ 1 กุมภาพันธ์ 2567, จาก

<https://www.tba.or.th/%E0%B8%97%E0%B8%B3%E0%B8%84%E0%B8%A7%E0%B8%B2%E0%B8%A1%E0%B8%A3%E0%B8%B9%E0%B9%89%E0%B8%88%E0%B8%B1%E0%B8%81-%E0%B8%9A%E0%B8%B1%E0%B8%8D%E0%B8%8A%E0%B8%B5%E0%B8%A1%E0%B9%89%E0%B8%B2/>

การรับจ้างเปิดบัญชีให้กับเหล่าอาชญากรนี่เป็นการช่วยประกอบอาชญากรรมทางอ้อม ทำให้เจ้าหน้าที่ไม่สามารถตรวจสอบเส้นทางการเงินและติดตามผู้ประกอบอาชญากรรมที่แท้จริงได้ เพราะใช้วิธีให้เงินผ่านเข้าในหลายชื่อหลายบัญชี คงติดตามได้เพียงแต่ผู้ที่เป็นเจ้าของบัญชีเท่านั้นเพราะมีข้อมูลของเจ้าของบัญชีที่ให้ไว้กับสถาบันการเงิน โดยผู้รับจ้างเปิดบัญชีจะต้องถูกจับกุมซึ่งอาจมีความผิดและได้รับโทษตามกฎหมาย

การฟอกเงินคือการที่นำเงินอันเนื่องมาจากการกระทำความผิดทางกฎหมายให้เข้ามาหมุนเวียนอยู่ในระบบ โดยเสมือนว่าเป็นเงินที่ได้มาโดยถูกต้องตามกฎหมาย ซึ่งในปัจจุบันมีการลักลอบกระทำความผิดกฎหมายจากการประกอบอาชีพอันเป็นการต้องห้ามตามกฎหมายหลายประการ ซึ่งผู้กระทำความผิดเหล่านี้มักจะนำเงินที่ได้เนื่องมาจากการกระทำความผิดเหล่านี้ เข้ามาหมุนเวียนในระบบเสมือนว่าเป็นเงินที่ได้มาจากการทำงานโดยสุจริต ทั้งนี้เพื่อป้องกันการตรวจสอบจากหน่วยงานรัฐ รวมไปถึงการที่บุคคลใดบุคคลหนึ่งรับจ้างเปิดบัญชีมา และใช้บัญชานั้นเป็นต้นทางที่นำเงินผิดกฎหมายเข้ามาหมุนเวียนในบัญชี เพื่อมิให้ต้องปรากฏชื่อของตนเองในการกระทำความผิด หรือสามารถตรวจสอบได้โดยยาก และเมื่อมีการจับกุมเจ้าของบัญชานั้นได้ ก็จะมีการปฏิเสธว่าตนมิได้มีส่วนร่วมหรือรู้เห็นในการกระทำความผิด ทั้ง ๆ ที่ตนเองเป็นผู้จ้างหรือเป็นผู้รับจ้างในการยินยอมให้ใช้ชื่อตนในการเปิดบัญชี โดยมีได้มีเจตนาจะใช้บัญชีธนาคารนั้นเป็นประโยชน์แก่ตนเองจริง ๆ จึงเรียกบัญชีที่มีผู้รับจ้างเปิดบัญชีนี้ว่า “บัญชีม้า” ซึ่งการรับจ้างเปิดบัญชียานี้แม้จะดูเหมือนเป็นการรับจ้างในการกระทำความผิดเพียงเล็กน้อย แต่เมื่อเทียบกับความเสียหายที่เกิดขึ้นแล้ว นับว่าส่งผลกระทบต่อบรรยากาศและความเชื่อมั่นของประเทศเป็นอย่างมาก ซึ่งบัญชียานี้ยังเกี่ยวข้องกับอาชญากรรมทางเทคโนโลยีที่รวมไปถึงการฟอกเงินในระบบดิจิทัล ที่กำลังได้รับความนิยมเป็นอย่างมากในปัจจุบัน

ด้วยการติดต่อสื่อสารระหว่างบุคคลในปัจจุบันที่เป็นไปได้โดยง่าย อีกทั้งการพัฒนาเทคโนโลยีทางการเงินที่มีมาอย่างต่อเนื่อง จึงส่งผลให้การทำธุรกรรมทางการเงินมีความสะดวกและรวดเร็ว แต่ในขณะเดียวกันคนร้ายหรือมิจฉาชีพก็ได้ฉวยโอกาสดังกล่าวมาใช้เป็นประโยชน์ในการรับเงินหรือโอนเงินที่ได้จากการหลอกลวงประชาชน ด้วยการให้ “บัญชีม้า” เป็นเครื่องมือในการหลีกเลี่ยงการสืบสวนหรือปกปิดตัวตนไม่ให้เชื่อมโยงมายังผู้กระทำความผิดที่แท้จริง โดยบัญชีม้าจะใช้เรียกชื่อบัญชีเงินฝากธนาคารของบุคคลอื่นที่ถูกคนร้ายนำมาใช้เป็นช่องทางในการรับเงินและถ่ายโอนเงินที่ได้มาจากการกระทำความผิด ซึ่งการได้บัญชีมานั้นมีหลายวิธี ทั้งจากการโจรกรรมข้อมูลส่วนบุคคลของผู้อื่นเพื่อนำไปเปิดบัญชี หรือการจ้างให้บุคคลอื่นเปิดบัญชี หรือรับซื้อบัญชี เงินฝากธนาคารของบุคคลทั่วไป โดยกรณีนี้คนร้ายจะนำสำเนาบัตรประชาชนและซิมการ์ด (SIM Card) ของผู้ขายบัญชีเงินฝากไปผูกกับการใช้บริการธุรกรรมทางการเงินผ่านโทรศัพท์มือถือ (Mobile Banking) เพื่อนำไปใช้ ทำธุรกรรมทางออนไลน์ได้ทันที ซึ่งปัจจุบันพบว่า มีผู้นำบัญชีเงินฝากมาขายอย่างเปิดเผยและแพร่หลาย ผ่านสังคมออนไลน์ โดยคนร้ายมักจะมีบัญชีม้าจำนวนหลายบัญชี เพื่อโอนส่งเงินต่อกันเป็นทอด ๆ และสุดท้ายก็จะถอนเงินของผู้เสียหายออกไปโดยใช้เวลาเพียงไม่กี่นาทีเท่านั้น ถ้าหากถูกเจ้าหน้าที่ตรวจสอบหรืออายัดเงินในบัญชีม้าบัญชีใด คนร้ายก็จะเปลี่ยนไปใช้

บัญชีม้าอื่น ๆ ที่ยังสามารถใช้งานแทนกันได้ โดยบัญชีม้ามักถูกนำมาใช้ในการกระทำความผิดต่าง ๆ เช่น การหลอกลวงซื้อ-โกงด้วยการนำบัญชีม้ามาใช้รับเงินค่าประกันในการกู้ยืมเงินที่คนร้ายหลอกลวงผู้เสียหายหรือผู้กู้ว่าจะได้รับเงินที่กู้ต่อเมื่อมีการจ่ายเงินประกันการกู้ยืมผ่านช่องทางแอปพลิเคชันเงินกู้ต่าง ๆ หรือการหลอกลวงผ่านแก๊งคอลเซ็นเตอร์ (Call Center) โดยเมื่อผู้เสียหายหลงเชื่อก็ทำการโอนเงินไปยังบัญชีม้าของคนร้าย และถึงแม้ “บัญชีม้า” จะเป็นการกระทำความผิดในข้อหาที่ไม่ร้ายแรงนักเมื่อเทียบกับการกระทำความผิดทางอาญาในข้อหาความผิดฐานอื่น แต่การรับจ้างเปิดบัญชีม้ากลับเป็นจุดเริ่มต้นในการกระทำความผิดหลาย ๆ ข้อหา ซึ่งนับว่าเป็นสารตั้งต้นในการกระทำความผิดทางอาชญากรรมหลาย ๆ ประเภท ไม่ว่าจะเป็นความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด การฟอกเงิน การค้ามนุษย์ ฯลฯ

ประเทศไทยมีการประกาศใช้พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 เมื่อวันที่ 10 เมษายน พ.ศ. 2542 ด้วยเหตุผลที่ว่า ผู้ประกอบอาชญากรรมซึ่งกระทำความผิดกฎหมายบางประเภทได้นำเงินหรือทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดนั้นมากระทำในรูปแบบต่าง ๆ อันเป็นการฟอกเงินเพื่อนำเงินหรือทรัพย์สินนั้นไปใช้ประโยชน์ในการกระทำความผิดต่อไปอีก ทำให้ยากแก่การปราบปรามการกระทำความผิดต่อกฎหมายเหล่านั้น และโดยที่กฎหมายที่มีอยู่ไม่สามารถปราบปรามการฟอกเงินหรือดำเนินการกับทรัพย์สินหรือเงินได้เท่าที่ควร ดังนั้น เพื่อเป็นการตัดวงจรการประกอบอาชญากรรมดังกล่าว จึงมีการกำหนดมาตรการต่าง ๆ เพื่อให้สามารถดำเนินการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 ประกอบด้วย

1) มาตรการทางอาญา ที่ดำเนินคดีต่อบุคคล คือ กำหนดให้การฟอกเงินเป็นความผิดอาญาบัญญัติไว้ในมาตรา 5 แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 มีการนำตัวผู้กระทำความผิดฐานฟอกเงินมาลงโทษทางอาญา ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 18 และมีพระราชกำหนด มาตรการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมทางเทคโนโลยี พ.ศ. 2566 ระบุว่า เจ้าของบัญชีม้า หรือเบอร์ม้า ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกิน 3 ปี หรือปรับไม่เกิน 300,000 บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ รวมถึงผู้ที่ป้อนข้อมูลหาโฆษณา หรือโฆษณาโดยประการใด ๆ เพื่อให้มีการซื้อ ขาย ให้เช่า หรือให้ยืม บัญชีเงินฝาก บัตรอิเล็กทรอนิกส์ บัญชีเงินอิเล็กทรอนิกส์ ตลอดจนเลขหมายโทรศัพท์สำหรับบริการโทรศัพท์เคลื่อนที่ ซึ่งลงทะเบียนผู้ให้บริการในนามของบุคคลหนึ่งบุคคลใดแล้ว แต่ไม่สามารถระบุตัวผู้ให้บริการได้ ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่ 2 - 5 ปี หรือปรับตั้งแต่ 200,000 - 500,000 บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ⁵

2) มาตรการทางแพ่ง⁶ พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 ได้นำมาตรการริบทรัพย์สินทางแพ่งมาใช้ในการดำเนินการกับทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิด ซึ่งมีจุดมุ่งหมายในการยึดทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด และหากปรากฏหลักฐานเป็นที่เชื่อได้ว่า

⁵ พระราชกำหนดมาตรการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมทางเทคโนโลยี พ.ศ.2566 มาตรา 9

⁶ มาตรการทางแพ่ง คือการกำหนดให้ทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดตกเป็นของแผ่นดิน เป็นการดำเนินการกับทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการ กระทำความผิดมิใช่กับตัวบุคคล (PROPERTY IN REM).

ทรัพย์สินนั้นเป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดที่จะดำเนินการตามขั้นตอนของกฎหมายขอให้ศาลมีคำสั่งให้ทรัพย์สินนั้นตกเป็นของแผ่นดิน ซึ่งในพระราชบัญญัตินี้จะไม่มีความว่า “ริบทรัพย์สินทางแพ่ง” อยู่ในบทบัญญัติใดในพระราชบัญญัตินี้ แต่ในพระราชบัญญัตินี้ใช้คำว่า “ขอให้ศาลมีคำสั่งให้ทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดตกเป็นของแผ่นดิน” แทนซึ่งการดำเนินการขอให้ศาลมีคำสั่งให้ทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดตกเป็นของแผ่นดินดังกล่าวมิได้เป็นการดำเนินคดีทางอาญาต่อบุคคล⁷ หรือการริบทรัพย์สินที่เป็นโทษตามที่บัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 18 (5) แต่เป็นการนำมาตรการทางแพ่งมาใช้บังคับกับทรัพย์สิน โดยเฉพาะ เนื่องจากเมื่อนำมาตรการทางอาญาหรือกฎหมายอื่น ๆ มาบังคับใช้แล้วไม่เป็นผลจะสามารถเปลี่ยนวิธีการดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินนั้นต่อไปได้อีก เพราะก่อให้เกิดประโยชน์แก่ทางราชการมากกว่าซึ่งในพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 มาตรา 58 กำหนดให้สามารถกระทำได้ ซึ่งเป็นกรณีที่ทรัพย์สินเกี่ยวกับการกระทำความผิด เป็นทรัพย์สินที่สามารถดำเนินการตามกฎหมายอื่น ได้อยู่แล้ว แต่ยังไม่มีการดำเนินการกับทรัพย์สินนั้นตามกฎหมายดังกล่าว หรือดำเนินการตามกฎหมายดังกล่าวแล้วไม่เป็นผล หรือดำเนินการแล้วจะก่อให้เกิดประโยชน์แก่ทางราชการมากกว่า ก็ให้ดำเนินการกับทรัพย์สินนั้นต่อไป ซึ่งทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 มิได้หมายความว่าต้องเป็นทรัพย์สินในคดีที่ศาลมีคำพิพากษาว่าเจ้าของทรัพย์สินเป็นผู้กระทำความผิดและถูกลงโทษเท่านั้น เมื่อปรากฏว่ามีการกระทำความผิดมูลฐานเกิดขึ้นไม่ว่าจะจับกุมตัวผู้กระทำความผิดได้หรือไม่หรือผู้กระทำความผิดจะถูกลงโทษหรือไม่ แต่มีทรัพย์สินเกิดขึ้นจากการกระทำนั้น หรือเป็นทรัพย์สินอื่นที่ได้มาจากการจำหน่าย จ่าย โอน ทรัพย์สินหรือเป็นดอกผลของทรัพย์สินจากการกระทำดังกล่าว ก็ถือได้ว่าเป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดแล้ว ซึ่งพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 5) พ.ศ. 2558 ทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด หมายถึง เงินหรือทรัพย์สิน ที่ได้มาจากการกระทำ

ในส่วนของแต่ละประเทศ มีกฎหมายป้องกันการฟอกเงินแห่งมลรัฐฟลอริดาของประเทศสหรัฐอเมริกา นั้น มีบทบัญญัติที่เป็นกลไกสำคัญที่ถือเป็นบทบัญญัติข้อห้ามกระทำ 3 ลักษณะดังนี้

ลักษณะที่หนึ่ง ห้ามการส่งเสริมเกี่ยวกับกิจกรรมที่ผิดกฎหมาย หรือในกรณีที่รู้ว่าการทำธุรกรรมทางการเงินเป็นสิ่งที่ผิดกฎหมายแล้วมีพฤติกรรม ปกปิดหรือปลอมแปลงสภาพตำแหน่งที่ตั้ง แหล่งที่มา ความเป็นเจ้าของ หรือควบคุมเกี่ยวกับกระบวนการในกิจการที่ถูกระบุว่าผิดกฎหมาย รวมถึงกรณีที่ทำกรู้ว่าการกระทำธุรกรรมทางการเงินนั้นเป็นสิ่งที่ผิดกฎหมายแล้วหลีกเลี่ยงการรายงานการทำธุรกรรม หรือการลงทะเบียนเกี่ยวกับการเป็นผู้โอนย้ายเงินตามที่กฎหมายกำหนดหน้าที่ไว้ ในบทบัญญัติข้อห้ามการกระทำความผิดในลักษณะที่หนึ่งนี้ได้ปรากฏความหมายของคำว่า “รู้” “กิจกรรมที่ผิดกฎหมาย” และ “ธุรกรรมทางการเงิน” ซึ่งความหมายของคำดังกล่าวได้ปรากฏอยู่ในกฎหมายป้องกันการฟอกเงินแห่งมลรัฐ (Florida Money Laundering Act)

⁷ คำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญที่ 40-41/2546.

ลักษณะที่สอง ห้ามการส่งเสริมการดำเนินการเกี่ยวกับการเคลื่อนย้ายหรือพยายามเคลื่อนย้ายตราสารทางการเงินใด ๆ หรือทุนถูกระบุว่าผิดกฎหมาย หรือเป็นกรณีที่หาก “รู้” ว่าตราสารทางการเงินนั้นเกี่ยวข้องในการขนส่งที่เกิดจากกระบวนการในบางรูปแบบของกิจกรรมที่ผิดกฎหมาย แม้ว่าจะรู้บางส่วนหรือรู้ทั้งหมดเกี่ยวกับการเคลื่อนย้ายหรือพยายามเคลื่อนย้ายแล้วมีพฤติการณ์ปกปิดหรือปลอมแปลงสภาพ ตำแหน่งที่ตั้ง หรือรวมถึงการหลีกเลี่ยงการรายงานการทำธุรกรรมหรือการลงทะเบียนเกี่ยวกับการเป็นผู้โอนย้ายเงินตามที่กฎหมายได้กำหนดไว้สำหรับบทบัญญัติที่เป็นข้อห้ามในลักษณะที่สองนี้จะปรากฏความหมายของคำว่า “ตราสารทางการเงิน” นั้นกฎหมายดังกล่าวได้ให้นิยามของคำว่า “ตราสารทางการเงิน” ไว้ในบทบัญญัติส่วนย่อย โดยเพิ่มประเภทของตราสารทางการเงินที่เป็น “เงินเสมือนจริง” (Virtual Currency) เข้าไว้เป็นตราสารการเงินอีกประเภทหนึ่งนอกจากเงินจริงหรือเช็คประเภทอื่น ๆ ที่ตั้ง แหล่งที่มา ความเป็นเจ้าของ หรือการควบคุมกระบวนการที่เกี่ยวกับการกระทำหรือพยายามกระทำต่อธุรกรรมทางการเงินที่เกี่ยวข้องกับทรัพย์สิน หรือขบวนการที่ถูกระบุว่าผิดกฎหมาย ข้อห้ามดังกล่าวรวมถึงห้ามการหลีกเลี่ยงการรายงานการทำธุรกรรมใด ๆ ที่กฎหมายป้องกันการฟอกเงินแห่งมลรัฐกำหนดให้ต้องมีหน้าที่รายงานให้แก่หน่วยงานของมลรัฐ ดังนั้น หากการกระทำใด ๆ ที่กระทำในลักษณะต้องห้ามตามบทบัญญัติข้อห้ามทั้งสามลักษณะนี้กฎหมายถือว่าผู้กระทำความผิดฐานฟอกเงินต้องได้รับโทษตามกฎหมายแห่งมลรัฐ กฎหมายฉบับดังกล่าวนี้ได้ขยายการครอบคลุมถึงการทำธุรกรรมทางการเงินดิจิทัล (คริปโทเคอร์เรนซี) คือการเพิ่มนิยามของคำว่า “เงินเสมือนจริง” (Virtual currency) ซึ่งเป็นเงินดิจิทัล เพื่อให้กฎหมายถือว่าเงินดิจิทัลดังกล่าวเป็นตราสารทางการเงิน

นอกจากนี้ยังมีกฎหมายต่างประเทศ ของประเทศออสเตรเลีย เกี่ยวกับการฟอกเงินซึ่งเป็นปัญหาใหญ่ของออสเตรเลียโดยเฉพาะการฟอกเงินที่เกี่ยวข้องกับองค์กรอาชญากรรมออสเตรเลียเป็นรัฐรวมซึ่งแต่ละมลรัฐทั้ง 5 มลรัฐมีภาระหน้าที่ในการบังคับใช้กฎหมายอาญาของตน แต่รัฐบาลกลางมีอำนาจหน้าที่เกี่ยวกับอาชญากรรมที่เกี่ยวพันกับการฟอกเงิน (เช่น การนำเข้ายาเสพติด การหลบเลี่ยงภาษีอากร และการฉ้อโกงของบริษัท) รวมทั้งมีอำนาจในส่วนที่เกี่ยวกับอุตสาหกรรมธนาคารด้วยกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

จากกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการฟอกเงินที่กล่าวมานั้น การเปิดบัญชีม้าโดยความยินยอมของเจ้าของบัญชีเป็นบ่อเกิดอันนำไปสู่ความผิดฐานฟอกเงิน ซึ่งแม้การรับจ้างเปิดบัญชีม้าแม้เพียงบัญชีเดียว ก็สามารถสร้างความเสียหายมหาศาลให้กับระบบเศรษฐกิจและความเชื่อมั่นของประเทศได้ ดังนั้นจึงมีการบัญญัติกฎหมายไว้เป็นการเฉพาะ รวมถึงต่างประเทศที่ได้เล็งเห็นถึงความสำคัญของการฟอกเงินทั้งระบบออฟไลน์และออนไลน์ รวมถึงเงินดิจิทัลต่าง ๆ จึงมีการกำหนดให้มีหน่วยงานในการดูแล ควบคุมและกำกับเพื่อป้องกันมิให้เกิดการกระทำความผิดฐานฟอกเงิน และรวมถึงการดูแลเกี่ยวกับเปิดบัญชีม้าอันเป็นบ่อเกิดของการกระทำความผิดฐานฟอกเงินด้วย

ปัจจุบันมีความเจริญทางด้านเทคโนโลยีอย่างรวดเร็ว จึงมีการบัญญัติกฎหมายออกมาเพื่อรองรับความเจริญทางด้านเทคโนโลยี จึงมีกฎหมายอันเป็นมาตรการเพื่อป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมทาง

เทคโนโลยี โดยในปัจจุบันมีการรับจ้างเปิดบัญชีม้าเป็นจำนวนมาก เพราะบุคคลใดก็สามารถเปิดบัญชีธนาคารได้ เพราะเสียค่าธรรมเนียมในการเปิดบัญชีเพียงเล็กน้อย ทำให้มีการรับจ้างเปิดบัญชีโดยมิได้มีเจตนาจะใช้บัญชีนั้นจริง ๆ แต่เป็นการรับจ้างเพียงเพื่อหวังผลตอบแทนไม่ว่าจะเป็นตัวเงิน หรือประโยชน์อย่างอื่นใด แม้การกระทำความผิดในการรับจ้างเปิดบัญชีม้าจะดูเหมือนเป็นความผิดที่ไม่ร้ายแรง หากแต่ผลของการกระทำก่อให้เกิดความผลกระทบที่ร้ายแรงเป็นอย่างมาก เพราะบัญชีม้านี้เองที่เป็นหนึ่งในวงจรของการฟอกเงิน สำหรับการกระทำความผิดกฎหมายต่าง ๆ ซึ่งผู้ศึกษาเห็นว่ามีความประเด็นปัญหาที่สำคัญ ดังนี้

ปัญหาประการแรก คือ ปัญหาทางกฎหมายในการกำหนดโทษของการเปิดบัญชีม้าโดยตามพระราชกำหนดมาตรการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมทางเทคโนโลยี พ.ศ. 2566 มาตรา 9 ซึ่งยังไม่มีประสิทธิภาพเพียงพอ เนื่องจากเมื่อมีการกระทำความผิดในการเปิดบัญชีม้าแล้ว มีผู้ได้รับความเสียหายเป็นจำนวนมาก ไม่ใช่เพียงแค่ผู้เสียหายเพียงรายเดียว ซึ่งทำให้การเปิดบัญชีม้าส่งผลในภาพรวมวงกว้าง ทั้งในแง่ของการบังคับใช้กฎหมาย ความเกรงกลัวต่อการลงโทษ และส่งผลในภาพรวมต่อเศรษฐกิจของประเทศอีกด้วย เนื่องจากการทำธุรกรรมทางการเงินผ่านช่องทางออนไลน์หรือแอปพลิเคชันทางโทรศัพท์เคลื่อนที่ในปัจจุบันเป็นจำนวนมาก ซึ่งสามารถทำธุรกรรมทางการเงินได้อย่างรวดเร็ว ประกอบกับความนิยมในการสั่งซื้อสินค้าผ่านช่องทางออนไลน์เป็นจำนวนมาก จึงทำให้เกิดการโอนเงินชำระค่าสินค้าและบริการต่าง ๆ ได้ง่ายยิ่งขึ้น เมื่อมีการโอนเงินชำระค่าสินค้าและบริการเข้าไปยังผู้ที่รับจ้างเปิดบัญชี (บัญชีม้า) ทำให้มีจาชีพสามารถเบิก-ถอนเงินจากบัญชีนั้นได้โดยง่าย และทำให้การกระทำความผิดในแต่ละครั้งไม่สามารถสืบสวนไปถึงตัวผู้ต้องหาที่แท้จริงได้ อันเป็นผลสืบเนื่องโดยตรงมาจากการรับจ้างเปิดบัญชี (บัญชีม้า) โดยมิได้มีเจตนาที่จะเปิดบัญชีธนาคารเพื่อนำไปใช้งานด้วยตนเองจริง ๆ แต่เห็นถึงค่าจ้างในการรับจ้างเปิดบัญชี ดังนั้นจึงควรกำหนดตัวบุคคลผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการกระทำความผิดให้ชัดเจน เพื่อกำหนดเป็นมาตรการป้องกันการกระทำความผิด รวมทั้งควรกำหนดให้สถาบันการเงินหรือผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการเปิดบัญชีได้ใช้ความระมัดระวังและกำหนดการตรวจสอบการเปิดบัญชีให้มีความรัดกุมมากยิ่งขึ้น

จากการศึกษาในปัญหาดังกล่าว พบว่าพระราชกำหนดมาตรการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมทางเทคโนโลยี พ.ศ. 2566 มาตรา 9 ยังไม่มีประสิทธิภาพเพียงพอ เนื่องจากเมื่อมีการกระทำความผิดในการเปิดบัญชีม้าแล้ว มีผู้ได้รับความเสียหายเป็นจำนวนมาก ไม่ใช่เพียงแค่ผู้เสียหายเพียงรายเดียว ซึ่งทำให้การเปิดบัญชีม้าส่งผลในภาพรวมวงกว้าง ทั้งในแง่ของการบังคับใช้กฎหมาย ความเกรงกลัวต่อการลงโทษ และส่งผลในภาพรวมต่อเศรษฐกิจของประเทศอีกด้วย เนื่องจากการทำธุรกรรมทางการเงินผ่านช่องทางออนไลน์หรือแอปพลิเคชันทางโทรศัพท์เคลื่อนที่ในปัจจุบันเป็นจำนวนมาก ซึ่งสามารถทำธุรกรรมทางการเงินได้อย่างรวดเร็ว ประกอบกับความนิยมในการสั่งซื้อสินค้าผ่านช่องทางออนไลน์เป็นจำนวนมาก จึงทำให้เกิดการโอนเงินชำระค่าสินค้าและบริการต่าง ๆ ได้ง่ายยิ่งขึ้น เมื่อมีการโอนเงินชำระค่าสินค้าและบริการเข้าไปยังผู้ที่รับจ้างเปิดบัญชี (บัญชีม้า) ทำให้มีจาชีพสามารถเบิก-ถอนเงินจากบัญชีนั้นได้โดยง่าย และทำให้การกระทำความผิดในแต่ละครั้งไม่สามารถสืบสวนไปถึงตัวผู้ต้องหาที่แท้จริงได้ อันเป็นผล

สืบเนื่องโดยตรงมาจากการรับจ้างเปิดบัญชี (บัญชีม้า) โดยมีได้มีเจตนาที่จะเปิดบัญชีธนาคารเพื่อนำไปใช้งานด้วยตนเองจริง ๆ แต่เห็นถึงค่าจ้างในการรับจ้างเปิดบัญชี ซึ่งบัญชีม้าเป็นหนึ่งในกระบวนการตั้งต้นในการฟอกเงิน ซึ่งส่งผลในวงกว้างทั้งต่อระบบกฎหมายและระบบเศรษฐกิจของประเทศ โดยในประเทศออสเตรเลียออกกฎหมายเกี่ยวกับการฟอกเงินเพิ่มเติมขึ้นใหม่ตาม Australian Criminal Code Act 1995 ตามมาตรา 400.1 – 400.9 ประกอบกับกฎหมายแพ่งว่าด้วยเงินได้จากการประกอบอาชญากรรม (Civil Proceeds of Crime Legislation, POCA 2002) ซึ่งกฎหมายดังกล่าวมีการกล่าวถึงระดับของความผิดที่เป็นความผิดเกี่ยวกับการฟอกเงินซึ่งจัดให้มีอยู่ 3 ลักษณะ คือ การเจตนา ความประมาทเลินเล่อ และความประมาทเลินเล่อในลักษณะเพิกเฉย ละเลย (Negligence) และได้กล่าวถึงเหตุอันควรสงสัย ว่าเงินหรือทรัพย์สินที่ได้มานั้นได้มาจากการกระทำที่ผิดกฎหมายและเป็นภาระของจำเลยที่ต้องพิสูจน์เจตนาของตน ได้กำหนดความรับผิดและบทลงโทษเกี่ยวกับการเป็นเครื่องมือหรือมีความเสี่ยงในการเป็นเครื่องมือของการฟอกเงิน โดยแบ่งระดับความรับผิดและโทษตามระดับเจตนาประมาท และเพิกเฉยละเลย ในการเข้าไปเกี่ยวข้องกับเงินหรือทรัพย์สินที่บุคคลนั้นรู้หรือมีเจตนาว่าเงินหรือทรัพย์สินนั้นจะกลายเป็นเครื่องมือของอาชญากรรม ประกอบกับมูลค่าในการทำธุรกรรมในการกระทำความผิด เช่น การเข้าไปเกี่ยวข้องกับเงินหรือทรัพย์สินที่บุคคลนั้นรู้หรือมีเจตนาว่าเงินหรือทรัพย์สินนั้นจะกลายเป็นเครื่องมือของอาชญากรรม และในช่วงเวลาการทำธุรกรรมมีมูลค่าของเงินหรือทรัพย์สินตั้งแต่ 1,000,000 เหรียญ ต้องได้รับโทษจำคุก 25 ปี หรือปรับ 1,500 เหรียญ หรือทั้งจำทั้งปรับ การเข้าไปเกี่ยวข้องกับเงินหรือทรัพย์สินที่บุคคลนั้นมีความประมาทต่อความจริงว่าเงินหรือทรัพย์สินนั้นจะกลายเป็นเครื่องมือของอาชญากรรม และในช่วงเวลาการทำธุรกรรมมีมูลค่าของเงินหรือทรัพย์สินตั้งแต่ 1,000,000 เหรียญ ต้องได้รับโทษจำคุก 12 ปี หรือปรับ 720 เหรียญหรือทั้งจำทั้งปรับ อันเป็นการกำหนดให้การรับจ้างเปิดบัญชีม้า ต้องดูถึงเจตนาว่าหากผู้รับจ้างเปิดบัญชีม้ารู้หรือควรจะรู้ว่าจะนำบัญชีนั้นไปใช้ในการกระทำความผิด ผู้รับจ้างเปิดบัญชีม้าก็จะต้องร่วมรับผิดชอบในผลแห่งการกระทำนั้นด้วย

ปัญหาประการที่สอง คือ ปัญหาการบังคับใช้กฎหมายในการป้องกันอาชญากรรมทางเทคโนโลยี ซึ่งเป็นการกระทำที่ป้องกันได้ยาก เนื่องจากเมื่อมีกฎหมายที่ให้ความคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลของผู้กระทำความผิดไว้ ตามพระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ.2562 มาตรา 19 ให้ความคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลทั้งการเก็บ รวบรวม และใช้ข้อมูลของผู้ได้รับความคุ้มครอง ทำให้สืบค้นข้อมูลของผู้กระทำความผิดได้ยาก อันเป็นปัญหาทางกฎหมายสืบเนื่องไปสู่ปัญหาในการกระทำความผิด เนื่องจากไม่สามารถเปิดเผยข้อมูลของผู้ได้รับความคุ้มครองซึ่งเป็นผู้กระทำความผิด ทำให้มีการดำเนินการฟ้องร้องเพื่อดำเนินคดี หรือเอาผิดกับผู้กระทำความผิดได้ยากขึ้น เพราะแม้จะมีการขอข้อมูลจากสถาบันการเงิน สถาบันการเงินนั้นก็อาจปฏิเสธไม่ให้ข้อมูล เนื่องจากต้องดำเนินการตามพระราชบัญญัติดังกล่าว โดยธนาคารเป็นผู้ที่มีหน้าที่ขอข้อมูล จัดเก็บ รวบรวม และใช้ ข้อมูลส่วนบุคคลตามค่านิยมที่ได้กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ. 2542 อันจะทำให้ธนาคารมีหน้าที่ต้องดำเนินการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล

ด้วยการเป็นผู้ที่ขอข้อมูลส่วนบุคคล และจัดเก็บข้อมูลนั้นไว้ในสารบบธนาคารของตนเอง และต้องมีการรวบรวม ตลอดจนใช้ข้อมูลส่วนบุคคลนั้น ๆ ในการดำเนินการเกี่ยวกับธุรกรรมทางการเงิน ซึ่งธนาคารเองจะต้องมีการขอความยินยอมหรือขออนุญาตของเจ้าของข้อมูลก่อน ทำให้ไม่สามารถเปิดเผยข้อมูลของผู้อนุญาตให้ใช้ข้อมูลได้ เนื่องจากจะขัดต่อพระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ. 2542 ทำให้เอกชนผู้ได้รับความเสียหายที่ต้องการดำเนินคดีเอง ไม่สามารถนำพยานหลักฐานที่สามารถนำสืบให้เห็นถึงการกระทำความผิดของผู้กระทำความผิดมาดำเนินคดีได้

การจำกัดการรับจ้างเปิดบัญชีม้า ด้วยการขอข้อมูลของบุคคลที่เปิดบัญชีม้า หรือยินยอมให้บุคคลอื่นใช้บัญชีของตนนั้น ในปัจจุบันตรวจสอบได้ยาก เนื่องจากมีกฎหมายที่ให้ความคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลของผู้กระทำความผิดไว้ ตามพระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ.2562 มาตรา 19 ให้ความคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลทั้งการเก็บ รวบรวม และใช้ข้อมูลของผู้ได้รับความคุ้มครอง ทำให้สืบค้นข้อมูลของผู้กระทำความผิดได้ยาก อันเป็นปัญหาทางกฎหมายสืบเนื่องไปสู่ปัญหาในการกระทำความผิด เนื่องจากไม่สามารถเปิดเผยข้อมูลของผู้ได้รับความคุ้มครองซึ่งเป็นผู้กระทำความผิด ทำให้มีการดำเนินการฟ้องร้องเพื่อดำเนินคดี หรือเอาผิดกับผู้กระทำความผิดได้ยากขึ้น เพราะแม้จะมีการขอข้อมูลจากสถาบันการเงิน สถาบันการเงินนั้นก็อาจปฏิเสธไม่ให้ข้อมูล เนื่องจากต้องดำเนินการตามพระราชบัญญัตินี้ดังกล่าว โดยธนาคารเป็นผู้ที่มีหน้าที่ขอข้อมูล จัดเก็บ รวบรวม และใช้ ข้อมูลส่วนบุคคลตามคำนิยามที่ได้กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ. 2542 อันจะทำให้ธนาคารมีหน้าที่ต้องดำเนินการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล ด้วยการเป็นผู้ที่ขอข้อมูลส่วนบุคคล และจัดเก็บข้อมูลนั้นไว้ในสารบบธนาคารของตนเอง และต้องมีการรวบรวม ตลอดจนใช้ข้อมูลส่วนบุคคลนั้น ๆ ในการดำเนินการเกี่ยวกับธุรกรรมทางการเงิน ซึ่งธนาคารเองจะต้องมีการขอความยินยอมหรือขออนุญาตของเจ้าของข้อมูลก่อน ทำให้ไม่สามารถเปิดเผยข้อมูลของผู้อนุญาตให้ใช้ข้อมูลได้ เนื่องจากจะขัดต่อพระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ. 2542 ทำให้เอกชนผู้ได้รับความเสียหายที่ต้องการดำเนินคดีเอง ไม่สามารถนำพยานหลักฐานที่สามารถนำสืบให้เห็นถึงการกระทำความผิดของผู้กระทำความผิดมาดำเนินคดีได้ โดยในสหรัฐอเมริกา ได้ระบุถึงความรับผิดและโทษของการเป็นเครื่องมือของการฟอกเงินโดยโทษของการฝ่าฝืน 18 U.S.C. มาตรา 1956 (a)(1) มีอัตราโทษปรับไม่เกินห้าแสนเหรียญสหรัฐหรือปรับเป็นสองเท่าของมูลค่าของทรัพย์สินในการโอน หรือจำคุกไม่เกินยี่สิบปี หรือทั้งจำทั้งปรับ ซึ่งผู้รับจ้างเปิดบัญชีม้าถือว่าเป็นผู้ร่วมกระทำความผิด ดังนั้นธนาคารจึงต้องให้ความยินยอมในการเปิดเผยข้อมูลเพื่อประโยชน์ในการนำตัวผู้กระทำความผิดมาลงโทษ แต่เมื่อมาพิจารณาพระราชบัญญัติศุลกากร ค.ศ. 1901 (พ.ศ. 2444) Custom Act 1901 Custom Act 1901 ของประเทศออสเตรเลีย ซึ่งเป็นกฎหมายที่นำมาใช้เพื่อบังคับใช้เพื่อปราบปรามบัญชีม้าอันนำไปสู่การฟอกเงินโดยผิดกฎหมายแล้วพบว่า กฎหมายฉบับนี้เป็นกฎหมายที่ถูกตราขึ้นมาเพื่อจัดการกับปัญหาอาชญากรรม โดยกฎหมายให้อำนาจรัฐยึดรายได้ที่มาจากการค้ายาเสพติดได้ ไม่ว่าจะเป็นเช็ค เงินสด หรือทรัพย์สินใด รวมถึงให้อำนาจศาลสั่งปรับผู้กระทำความผิดได้สูงเท่ากับผลประโยชน์ที่ได้รับจากการค้ายาเสพติด แต่อย่างไรก็ตาม ถึงแม้

กฎหมายฉบับนี้มีได้กำหนดไว้ชัดเจนถึงความผิดมูลฐานที่เกี่ยวกับยาเสพติดโดยตรงเพียงแต่การตรา
กฎหมายฉบับนี้ก็มีขึ้นเพื่อรองรับในการป้องกันและปราบปรามการค้ายาเสพติด ซึ่งมีวัตถุประสงค์ในด้าน
การให้อำนาจรัฐเพื่อป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินโดยเฉพาะ อีกทั้งตามพระราชบัญญัติการกระทำ
ความผิด ค.ศ. 1987 (พ.ศ. 2530) Proceeds of Crime Act 1987 ของประเทศออสเตรเลียก็กำหนดให้อำนาจแก่
เจ้าหน้าที่ของรัฐ ซึ่งได้แก่ ศาลและเจ้าหน้าที่ตำรวจ ให้สามารถใช้วิธีการต่าง ๆ ในการป้องกันและ
ปราบปรามการฟอกเงินได้ พร้อมทั้งได้กำหนดบทลงโทษแก่ผู้กระทำความผิดไม่ว่าจะเป็นบุคคลธรรมดา
หรือนิติบุคคล รวมทั้งกำหนดโทษแก่บุคคลที่พยายามช่วยเหลือ ยุยง จัดหา ซักย่าย ถ่ายเททรัพย์สิน ช่วย
ผู้กระทำความผิดให้พ้นจากการถูกลงโทษด้วย อาทิเช่น ให้อำนาจศาลสั่งยึดทรัพย์สินที่ใช้หรือเกี่ยวกับการ
กระทำความผิด หรือให้เจ้าหน้าที่ตำรวจสามารถขออำนาจศาล สั่งให้สถาบันการเงินส่งข้อมูลของบุคคลใด
ให้แก่เจ้าหน้าที่ตำรวจเมื่อมีเหตุอันควรสงสัย หรือเชื่อว่าข้อมูลซึ่งอยู่ที่สถาบันการเงินนั้น แสดงว่าบุคคลนั้น
กระทำ หรือกำลังกระทำ หรือมีความเกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดข้อหารุนแรง (Serious Offence) และ
ยังให้กำหนดให้สถาบันการเงินต้องทำการเก็บรักษาหลักฐานธุรกรรมทางการเงินไว้อย่างน้อย 7 ปี ตลอดถึง
ให้เจ้าหน้าที่ตำรวจสามารถขอหมายค้นจากศาลได้ หรือให้ขอหมายค้นจากศาลโดยทางโทรศัพท์ได้ในกรณี
มีเหตุเร่งด่วน เมื่อเจ้าหน้าที่ตำรวจเชื่อว่าผู้ใดมีทรัพย์สินซึ่งได้มาจากการกระทำความผิด (Tainted Property)
ไว้ในครอบครอง และซึ่งประการสุดท้ายคือบทกำหนดโทษสำหรับผู้กระทำการฟอกเงิน โดยในกรณีที่
ผู้กระทำความผิดเป็นบุคคลธรรมดา มีโทษปรับไม่เกิน 200,000 เหรียญ หรือจำคุกไม่เกิน 20 ปี หรือทั้งจำทั้ง
ปรับ ในกรณีที่ผู้กระทำความผิดเป็นนิติบุคคล ให้ปรับไม่เกิน 600,000 เหรียญ ซึ่งอัตราโทษดังกล่าวถือว่า
อัตราโทษที่สูงมากเมื่อเปรียบเทียบกับกฎหมายของประเทศไทย

ประการที่สาม คือ ปัญหาความเชื่อมั่นในการลงทุนในประเทศไทยรวมถึงระบบเศรษฐกิจของ
ประเทศ เนื่องมาจากการกระทำความผิดในการเปิดบัญชีม้าก่อให้เกิดปัญหาการบังคับใช้กฎหมายตาม
พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 ซึ่งสร้างความเสียหายทั้งต่อกระบวนการ
ยุติธรรมทางอาญาและความเสียหายในด้านเศรษฐกิจภาพรวมระดับประเทศ ซึ่งส่งผลโดยตรงต่อความ
เชื่อมั่นในการลงทุนการทำธุรกิจในประเทศไทย โดยการเปิดบัญชีม้าในปัจจุบันยังคงมีการกระทำความผิด
อยู่ตลอดเวลา และหลาย ๆ คดีไม่สามารถนำตัวผู้กระทำความผิดมาลงโทษด้วย เนื่องจากกระบวนการใน
การดำเนินคดีกับผู้กระทำความผิดในการรับแจ้งเปิดบัญชีม้ายังไม่สามารถบังคับใช้ได้จริงจึง อีกทั้ง
ขั้นตอนการดำเนินการทั้งการแจ้งความดำเนินคดี การขอให้มีการอายัดบัญชี ตลอดจนการสืบสวนสอบสวน
ใช้เวลานาน ทำให้ผู้กระทำความผิดเบิก-ถอนเงินจากธนาคารไปแล้ว ทำให้ผู้เสียหายหลาย ๆ คนเลือกที่จะ
ไม่ดำเนินการตามขั้นตอนที่กฎหมายกำหนดไว้ อันเป็นปัญหาในการบังคับใช้กฎหมาย อีกทั้งในบางคดีมี
มูลค่าความเสียหายจำนวนน้อย ทำให้ผู้เสียหายมิได้ดำเนินคดีกับผู้กระทำความผิด ทำให้ปัจจุบันยังไม่
สามารถควบคุมการเปิดบัญชีม้าได้ตามที่กฎหมายได้กำหนดไว้ ทั้งนี้เมื่อคิดค่าความเสียหายในภาพรวมแล้ว
มีจำนวนมาก

จากการศึกษาปัญหาดังกล่าวพบว่า เมื่อมีการกระทำความผิดในการรับจ้างเปิดบัญชีม้า ซึ่งเป็นหนึ่งในกระบวนการตั้งต้นนำไปสู่การกระทำความผิดฐานอื่น ไม่ว่าจะเป็นการฟอกเงินหรือการกระทำความผิดทางด้านเทคโนโลยี ส่งผลต่อความเชื่อมั่นในการลงทุนในประเทศไทยรวมถึงระบบเศรษฐกิจของประเทศ เนื่องมาจากการกระทำความผิดในการเปิดบัญชีม้าก่อให้เกิดปัญหาการบังคับใช้กฎหมายตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 ซึ่งสร้างความเสียหายทั้งต่อกระบวนการยุติธรรมทางอาญาและความเสียหายในด้านเศรษฐกิจภาพรวมระดับประเทศ ซึ่งส่งผลโดยตรงต่อความเชื่อมั่นในการลงทุนการทำธุรกิจในประเทศไทย โดยการเปิดบัญชีม้าในปัจจุบันยังคงมีการกระทำความผิดอยู่ตลอดเวลา และหลาย ๆ คดีไม่สามารถนำตัวผู้กระทำความผิดมาลงโทษด้วย เนื่องจากกระบวนการในการดำเนินคดีกับผู้กระทำความผิดในการรับจ้างเปิดบัญชีม้ายังไม่สามารถบังคับใช้ได้จริงจึง อีกทั้งขั้นตอนการดำเนินการทั้งการแจ้งความดำเนินคดี การขอให้มีการอายัดบัญชี ตลอดจนการสืบสวนสอบสวนใช้เวลานาน ทำให้ผู้กระทำความผิดเบิก-ถอนเงินจากธนาคารไปแล้ว ทำให้ผู้เสียหายหลาย ๆ คนเลือกที่จะไม่ดำเนินการตามขั้นตอนที่กฎหมายกำหนดไว้ อันเป็นปัญหาในการบังคับใช้กฎหมาย อีกทั้งในบางคดีมีมูลค่าความเสียหายจำนวนน้อย ทำให้ผู้เสียหายมิได้ดำเนินคดีกับผู้กระทำความผิด ทำให้ปัจจุบันยังไม่สามารถควบคุมการเปิดบัญชีม้าได้ตามที่กฎหมายได้กำหนดไว้ ทั้งนี้เมื่อคิดค่าความเสียหายในภาพรวมแล้วมีจำนวนมาก

เนื่องจากผู้รับจ้างเปิดบัญชีตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินกำหนดความรับผิดชอบและบทลงโทษของผู้รับจ้างเปิดบัญชีเพื่อใช้ในการกระทำความผิดในปัจจุบันนี้ ยังไม่มีกฎหมายบัญญัติเกี่ยวกับเรื่องนี้ไว้โดยเฉพาะ คงอาศัยความผิดฐานสนับสนุนการกระทำความผิด ทั้งตามประมวลกฎหมายอาญาและพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 โดยบทลงโทษที่จะลงแก่ผู้รับจ้างเปิดบัญชีนั้นก็ยังไม่เหมาะสม เนื่องจากการรับจ้างเปิดบัญชีไม่ได้เป็นการกระทำความผิดที่ร้ายแรงเป็นเพียงเครื่องมือที่เหล่าอาชญากรใช้ในการเคลื่อนย้ายเงินที่ได้จากการกระทำความผิด ซึ่งความผิดของผู้รับจ้างเปิดบัญชีนั้นมีความผิดฐานเป็นผู้สนับสนุนโดยได้รับโทษสองในสามส่วนของตัวการตามประมวลกฎหมายอาญาและรับโทษเสมือนตัวการตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 ซึ่งถือเป็นการใช้บทลงโทษเดียวสำหรับการกระทำทุกรูปแบบความผิด ถึงแม้ว่าร่างพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน (ฉบับที่...) พ.ศ. ...จะได้ร่างบทบัญญัติเกี่ยวกับความรับผิดชอบและบทลงโทษของบุคคลที่ยินยอมให้บุคคลอื่นใช้ข้อมูลของตนในการทำธุรกรรมโดยรู้ว่าจะเป็นประโยชน์ต่อการกระทำความผิดมูลฐานหรือความผิดฐานฟอกเงินเป็นความผิดแยกออกมาจากความผิดฐานฟอกเงินแล้วแต่บทลงโทษนั้นยังคงมีความไม่เหมาะสมกับการกระทำความผิด

นอกจากนี้ยังได้กำหนดมาตรการเกี่ยวกับ การรายงานธุรกรรมและหน้าที่ของผู้เกี่ยวข้องด้วยว่า ซึ่งเมื่อเปรียบเทียบกับบทบัญญัติการรับจ้างเปิดบัญชีม้าของสหรัฐอเมริกา พบสหรัฐอเมริกาได้กำหนดความผิดฐานฟอกเงินไว้ในกฎหมาย Laundering of monetary instruments (18 U.S.C). มาตรา 1956 (a) (1)

กล่าวคือ รัฐต้องพิสูจน์โดยนำสืบให้เห็นว่าจำเลยเจตนาจะสนับสนุนการดำเนินงานของการกระทำที่มีชอบด้วยกฎหมาย โดยต้องดูจากเจตนาของจำเลย ซึ่งกระทำการ โอนเงินที่กฎหมายห้าม ไม่ว่าจำเลยจะเป็นผู้ดำเนินงานที่มีชอบด้วยกฎหมายเสียเองหรือไม่ จำเลยต้องเข้าร่วมในการเสี่ยงเพื่อวัตถุประสงค์ให้การกระทำนั้นบรรลุผล การฟ้องคดีต้องพิสูจน์ให้เห็นว่าจำเลยรู้ว่าทรัพย์สินซึ่งเกี่ยวข้องในการโอนเป็นรายได้ซึ่งมีที่มาจากการกระทำอันมีชอบด้วยกฎหมายและกำหนดเกี่ยวกับส่วนรู้ว่าทรัพย์สินซึ่งเกี่ยวข้องในการโอนเงินนั้นมาจากรายได้ในรูปแบบของการกระทำอันมีชอบด้วยกฎหมาย” หมายความว่าบุคคลนั้นรู้ว่าทรัพย์สิน ซึ่งเกี่ยวข้องในการ โอนเงินมาจากรายได้ในรูปแบบใด ๆ ซึ่งไม่จำเป็นว่ารูปแบบนั้นคืออะไรของการกระทำอันเป็นความผิดตามกฎหมายบทบัญญัตินี้ต้องการความรู้แจ้งในทำนอง “เหตุอันควรรู้” (Reason To Know) หรือ “ความประมาทปราศจากความระมัดระวังโดยรู้ตัว” อย่างไรก็ตามความรู้แจ้งนี้ต้องสันนิษฐานจากความตั้งใจที่จะมองไม่เห็น (Willful blindness) ซึ่งหลีกเลี่ยงสิ่งอันควรรู้โดยสามัญสำนึก และส่วนรู้ของความมิชอบด้วยกฎหมายจะไม่เจาะจงนัก หากจำเลยรู้ว่าเงินนั้นเป็นรายได้จากรูปแบบของการกระทำอันมีชอบด้วยกฎหมายก็เพียงพอแล้ว

จากคำนิยามของ “การกระทำอันมีชอบด้วยกฎหมายที่กำหนดไว้” ตามมาตรา 1956 เป็นกฎหมายที่ป้องกันการกระทำมิชอบด้วยกฎหมายโดยมิได้กำหนดการกระทำความผิดเป็นฐานความผิดแต่เพียงฐานใดฐานหนึ่ง แต่นำความผิดหลาย ๆ ฐานรวมเข้าเป็น “แบบแผนของการประกอบกรณียกิจ” เพื่อที่จะได้ตัวผู้บงการในการกระทำความผิดแต่ละมูลฐานที่แท้จริงมาลงโทษเพื่อทำให้การบังคับใช้กฎหมายเป็นผล มาตรา 1956 (a)(1) จึงมิใช่ความผิดในตัวเอง สารสำคัญคือจะต้องพิสูจน์ให้เห็นที่พอใจว่าจำเลยมีเจตนาที่จะสนับสนุนการปฏิบัติการกระทำ อันมีชอบด้วยกฎหมายที่กำหนดไว้ โดยจุดมุ่งหมายก็คือเพื่อเพ่งเล็งไปถึงเจตนาใจของจำเลยที่จะปฏิบัติธุรกิจที่ผิดกฎหมายโดยไม่จำเป็นที่จะต้องเพ่งเล็งไปถึงเจตนาของบุคคลอื่นที่กระทำ ความผิดอื่นซึ่งริเริ่มกระทำการอันมีชอบด้วยกฎหมายและก่อให้เกิดรายได้อันมีชอบด้วยกฎหมาย

อย่างไรก็ตาม อนุมาตรานี้มีความเข้มงวดในส่วนรู้ในภาวะของ “เจตนาที่จะสนับสนุนการกระทำอันมีชอบด้วยกฎหมาย” ซึ่งเป็นเจตนาที่เฉพาะเจาะจงอันเป็นข้อพิสูจน์ ว่าจำเลยรู้ว่าเงินซึ่งเกี่ยวข้องกับการโอนนั้นเป็นรายได้เกี่ยวกับการกระทำอันมีชอบด้วยกฎหมาย หากจำเลยต้องการที่จะปกปิดรายได้จากแหล่งที่มาอันมีชอบด้วยกฎหมายก็เป็นการเพียงพอที่จะพิสูจน์ว่าจำเลยรู้ว่าเงินที่เกี่ยวข้องกับการ โอนเป็นรายได้เกี่ยวเนื่องจากการกระทำอันมีชอบด้วยกฎหมายแต่ไม่ต้องพิสูจน์ถึงขนาดว่าจำเลยรู้ว่าการกระทำอันไม่ชอบด้วยกฎหมายนั้นคืออะไร โดยศาลได้กำหนดไว้ว่าเมื่อมีหลักฐานบ่งชี้ว่าถ้าฝ่ายหนึ่งกระทำธุรกรรมอย่างจงใจเอาหนีไปนาเอาตาไปไร่, หลีกเลี่ยงอย่างมีสติรู้ตัว หรือละเลยโดยเจตนา ในส่วนที่เกี่ยวกับแหล่งของเงินที่ได้มาโดยผิดกฎหมายถือว่ามีความรู้ในเรื่องนี้ จึงถือว่าการสหรัฐอเมริกา มีการบังคับใช้กฎหมายเกี่ยวกับผู้รับจ้างเปิดบัญชีม้าได้เคร่งครัดกว่า เพราะดูถึงเจตนาในการรับจ้างเปิดบัญชี มิใช่เพียงแค่การกระทำ ความผิด แต่ดูถึงเจตนาภายในและผลแห่งการกระทำความผิดนั้นด้วย

จากปัญหาที่ได้กล่าวมาทั้งสามประเด็นข้างต้น อาจกล่าวโดยสรุปได้ว่า ปัจจุบันมีมิชชันนารีพาศัย และฉกฉวยโอกาสจากการเปิดบัญชีธนาคารได้ง่าย และการโอนเงินผ่านช่องทางออนไลน์ที่ทำได้ง่ายขึ้น จึงอาจเป็นช่องว่างในการกระทำความผิดมากยิ่งขึ้น โดยในมีการเปิดบัญชีที่มีได้ต้องการใช้ในการทำธุรกรรมทางการเงินของตัวเอง หากแต่เป็นการเปิดบัญชีธนาคารเพื่อใช้เป็นสื่อกลางในการกระทำความผิดด้วย การรับเงินผ่านบัญชีตนเองและดำเนินการโอนย้ายไปยังบัญชีอื่น โดยบัญชีม้า คือ บัญชีที่ตัวแทนใช้ในการใช้ทำธุรกรรมทางการเงินต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นการโอน รับโอน หรือชำระเงิน เป็นต้น ซึ่งการมีบัญชีม้าจะสามารถช่วยปิดบังตัวตนที่แท้จริงของผู้ดำเนินธุรกรรมได้ และเนื่องจากการกระทำความผิดในการเปิดบัญชีม้า แม้จะมีการกำหนดความรับผิดชอบไว้ในพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินแล้วก็ตาม แต่ก็เป็นเพียงการกำหนดความรับผิดชอบในฐานะที่เป็นผู้รับจ้างในการเปิดบัญชี ซึ่งเป็นผู้ที่เปิดบัญชีโดยมิได้มีเจตนาจะใช้บัญชีเพื่อตน และยินยอมให้บุคคลอื่นใช้บัญชีของตนเท่านั้น แต่มิได้มีการกำหนดว่าการรับจ้างเปิดบัญชีม้าเป็นความผิดมูลฐานที่ก่อให้เกิดอาชญากรรมทางเทคโนโลยีและการกระทำความผิดที่ร้ายแรงระดับประเทศในหลาย ๆ ข้อหาผู้ศึกษาจึงมีข้อเสนอแนะเพื่อแก้ไขปัญหาดังกล่าวไว้ข้างต้น ดังต่อไปนี้

1. ปัญหาทางกฎหมายในการกำหนดโทษของการเปิดบัญชีม้า

เมื่อมีการกระทำความผิดในการเปิดบัญชีม้าแล้ว มีผู้ได้รับความเสียหายเป็นจำนวนมาก ไม่ใช่เพียงแต่ผู้เสียหายเพียงรายเดียว ซึ่งทำให้การเปิดบัญชีม้าส่งผลในภาพรวมวงกว้าง ทั้งในแง่ของการบังคับใช้กฎหมาย ความเกรงกลัวต่อการลงโทษ และส่งผลในภาพรวมต่อเศรษฐกิจของประเทศอีกด้วย เนื่องจากมีการทำธุรกรรมทางการเงินผ่านช่องทางออนไลน์หรือแอปพลิเคชันทางโทรศัพท์เคลื่อนที่ในปัจจุบันเป็นจำนวนมาก ซึ่งสามารถทำธุรกรรมทางการเงินได้อย่างรวดเร็ว ประกอบกับความนิยมในการสั่งซื้อสินค้าผ่านช่องทางออนไลน์เป็นจำนวนมาก จึงทำให้เกิดการโอนเงินชำระค่าสินค้าและบริการต่าง ๆ ได้ง่ายขึ้น เมื่อมีการโอนเงินชำระค่าสินค้าและบริการเข้าไปยังผู้รับจ้างเปิดบัญชี (บัญชีม้า) ทำให้มิชชันนารีสามารถเบิกถอนเงินจากบัญชีนั้นได้โดยง่าย และทำให้การกระทำความผิดในแต่ละครั้งไม่สามารถสืบสวนไปถึงตัวผู้ต้องหาที่แท้จริงได้ อันเป็นผลสืบเนื่องโดยตรงมาจากการรับจ้างเปิดบัญชี (บัญชีม้า) โดยมิได้มีเจตนาที่จะเปิดบัญชีธนาคารเพื่อนำไปใช้งานด้วยตนเองจริง ๆ แต่เห็นถึงค่าจ้างในการรับจ้างเปิดบัญชี ซึ่งบัญชีม้าเป็นหนึ่งในกระบวนการตั้งต้นในการฟอกเงิน ซึ่งส่งผลในวงกว้างทั้งต่อระบบกฎหมายและระบบเศรษฐกิจของประเทศ

ผู้ศึกษาเห็นควรให้มีการกำหนดบทลงโทษทางอาญากับผู้รับจ้างเปิดบัญชีม้า โดยให้ถือว่าเป็นผู้ร่วมกระทำความผิดในฐานะเป็นผู้สนับสนุนการกระทำความผิด ตามประมวลกฎหมายอาญา โดยควรมีการกำหนดให้ผู้รับจ้างเปิดบัญชีม้า ต้องร่วมรับผิดชอบในผลแห่งการยินยอมให้ผู้อื่นใช้บัญชีของตนในความผิดฐานต่าง ๆ โดยกำหนดให้ถือเสมือนว่าเป็นผู้สนับสนุนในการกระทำความผิด และรับโทษหนึ่งในสามของโทษที่จะลงสำหรับการกระทำความผิดนั้น เนื่องจากการรับจ้างเปิดบัญชีม้าส่งผลกระทบต่อกระบวนการยุติธรรมทางอาญาในวงกว้าง มิใช่เพียงแต่ความผิดในการยินยอมให้ผู้อื่นใช้บัญชีธนาคารของตนในการ

กระทำการใดเท่านั้น หากแต่การยินยอมให้ผู้อื่นใช้บัญชีของตนในการกระทำความผิดฐานฟอกเงิน อันถือว่าเป็นความผิดร้ายแรง ประกอบกับเห็นควรให้มีบทกฎหมายลงโทษผู้รับจ้างเปิดบัญชี กรณีแก้ไขปัญหาว่าไม่มีบทกฎหมาย บัญญัติให้มีการลงโทษของผู้รับจ้างเปิดบัญชีไว้โดยเฉพาะ และควรมีการบัญญัติกฎหมายให้มีความชัดเจนถึงโทษของผู้ที่รับจ้างเปิดบัญชี หรือรัฐควรมีการเข้ามากำกับดูแลหรือจัดทำมาตรการ เพื่อประโยชน์ของประชาชนในการดำรงชีวิต โดยบัญญัติกฎหมายไว้ในประมวลกฎหมายอาญา หรือบัญญัติกฎหมายไว้โดยเฉพาะเป็นพระราชบัญญัติ เพื่อลงโทษผู้ทำการรับจ้างเปิดบัญชีและอุดช่องว่างของกฎหมายต่อไป โดยในส่วนของการดำเนินการทำธุรกรรมเกี่ยวกับการฝากเงินนั้น ควรกำหนดให้ลูกค้าต้องแสดงตนในการฝากเงิน และไม่อนุญาตให้ใช้บัญชีที่ปกปิดชื่อจริงของลูกค้า และสถาบันการเงินต้องเก็บรักษาข้อมูลเกี่ยวกับประวัติในการทำธุรกิจและวงมาตรการในการสืบค้นหาธุรกิจที่ต้องสงสัย เนื่องจากกฎหมายฟอกเงินของประเทศไทยเป็นการนำเอากรอบแนวความคิดและต้นแบบมาจากกฎหมายของมาตรฐานสากลมาใช้เป็นแนวทางในการยกร่างกฎหมาย เพราะลักษณะการกระทำความผิดฐานฟอกเงินจำเป็นต้องอาศัยความร่วมมือระหว่างประเทศในการบังคับใช้กฎหมาย จึงต้องมีเกณฑ์มาตรฐานในการกำหนดวิธีการติดตามตรวจสอบ ชี้ด อาชญากรรมขึ้นให้เป็นไป ในแนวทางเดียวกันกับประเทศอื่น ๆ เพื่อความสะดวกและความเป็นสากลโดยมีพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 ที่ได้กำหนดความผิดอาญาฐานใหม่ขึ้นมา เรียกว่าความผิดฐานฟอกเงินและได้กำหนดมาตรการลงโทษทางอาญา ซึ่งกำหนดให้ผู้กระทำความผิดฐานฟอกเงินต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่ 1 ปี ถึง 10 ปี หรือปรับตั้งแต่ 20,000 บาท ถึง 200,000 บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ ทั้งนี้ไม่เฉพาะผู้ฟอกเงินเท่านั้นที่ต้องรับโทษฐานฟอกเงิน แต่ผู้สนับสนุนต้องได้รับโทษเท่ากับตัวการฟอกเงิน

2. ปัญหาการบังคับใช้กฎหมายในการป้องกันอาชญากรรมทางเทคโนโลยี

ตามพระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ.2562 มาตรา 19 ให้ความคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลทั้งการเก็บ รวบรวม และใช้ข้อมูลของผู้ได้รับความคุ้มครอง ทำให้สืบค้นข้อมูลของผู้กระทำความผิดได้ยาก อันเป็นปัญหาทางกฎหมายสืบเนื่องไปสู่ปัญหาในการกระทำความผิด เนื่องจากไม่สามารถเปิดเผยข้อมูลของผู้ได้รับความคุ้มครองซึ่งเป็นผู้กระทำความผิด ทำให้มีการดำเนินการฟ้องร้องเพื่อดำเนินคดี หรือเอาผิดกับผู้กระทำความผิดได้ยากขึ้น เพราะแม้จะมีการขอข้อมูลจากสถาบันการเงิน สถาบันการเงินนั้นก็อาจปฏิเสธไม่ให้ข้อมูล เนื่องจากต้องดำเนินการตามพระราชบัญญัตินี้ดังกล่าว โดยธนาคารเป็นผู้ที่มีหน้าที่ขอข้อมูล จัดเก็บ รวบรวม และใช้ ข้อมูลส่วนบุคคลตามคำนิยามที่ได้กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ. 2542 อันจะทำให้ธนาคารมีหน้าที่ต้องดำเนินการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล ด้วยการเป็นผู้ที่ขอข้อมูลส่วนบุคคล และจัดเก็บข้อมูลนั้นไว้ในสารบบธนาคารของตนเอง และต้องมีการรวบรวมตลอดจนใช้ข้อมูลส่วนบุคคลนั้น ๆ ในการดำเนินการเกี่ยวกับธุรกรรมทางการเงิน ซึ่งธนาคารเองจะต้องมีการขอความยินยอมหรือขออนุญาตของเจ้าของข้อมูลก่อน ทำให้ไม่สามารถเปิดเผยข้อมูลของผู้อนุญาตให้ใช้ข้อมูลได้ เนื่องจากจะขัดต่อพระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ. 2542 ทำให้เอกชนผู้ได้รับ

ความเสียหายที่ต้องการดำเนินคดีเอง ไม่สามารถนำพยานหลักฐานที่สามารถนำสืบให้เห็นถึงการกระทำ ความผิดของผู้กระทำความผิดมาดำเนินคดีได้

ผู้ศึกษาเห็นว่า ควรมีการบัญญัติข้อยกเว้นตามพระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ. 2562 ในการจัดเก็บและเปิดเผยข้อมูลสำหรับการกระทำที่เข้าข่าย “น่าจะ” เป็นผู้รับจ้างเปิดบัญชีได้ โดยมี การบัญญัติให้ธนาคารเจ้าของบัญชียินยอมให้มีการเข้าถึงข้อมูลของผู้เปิดบัญชีได้ หากมีพยานหลักฐานใน เบื้องต้นว่าบุคคลนั้นน่าจะเป็นผู้รับจ้างเปิดบัญชีได้ และเพื่อป้องกันมิให้เกิดความเสียหายที่ร้ายแรงยิ่งขึ้น ผู้ศึกษาเห็นควรให้มีการลดขั้นตอนของการขอข้อมูลต่าง ๆ สำหรับผู้ขอเข้าถึงข้อมูลของผู้รับจ้างเปิดบัญชีได้ โดยมีต้องรอให้ถึงขั้นตอนมีหมายเรียกพยานหรือหนังสือจากหน่วยงานรัฐ จึงจะสามารถขอข้อมูลของ ผู้รับจ้างเปิดบัญชีได้ เนื่องจากเมื่อมีการรอกเอกสารต่าง ๆ ตามที่กล่าวมานั้น ก่อให้เกิดความล่าช้าในการ ดำเนินการ ทำให้มีการเปลี่ยนบัญชีไปใช้บัญชีอื่น และไม่สามารถนำตัวผู้กระทำความผิดที่แท้จริงมา ลงโทษได้

3. ปัญหาความเชื่อมั่นในการลงทุนในประเทศไทย

เมื่อมีการกระทำความผิดในการรับจ้างเปิดบัญชีได้ ซึ่งเป็นหนึ่งในกระบวนการตั้งต้นอันนำไปสู่ การกระทำความผิดฐานอื่น ไม่ว่าจะเป็นการฟอกเงินหรือการกระทำความผิดทางด้านเทคโนโลยี ส่งผลต่อ ความเชื่อมั่นในการลงทุนในประเทศไทยรวมถึงระบบเศรษฐกิจของประเทศ เนื่องมาจากการกระทำ ความผิดในการเปิดบัญชีมาก่อนให้เกิดปัญหาการบังคับใช้กฎหมายตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 ซึ่งสร้างความเสียหายทั้งต่อกระบวนการยุติธรรมทางอาญาและความเสียหายในด้านเศรษฐกิจภาพรวมระดับประเทศ ซึ่งส่งผลโดยตรงต่อความเชื่อมั่นในการลงทุนการทำธุรกิจในประเทศไทย โดยการเปิดบัญชีได้ในปัจจุบันยังคงมีการกระทำความผิดอยู่ตลอดเวลา และหลาย ๆ คดีไม่สามารถนำตัวผู้กระทำความผิดมาลงโทษด้วย เนื่องจากกระบวนการในการดำเนินคดีกับผู้กระทำความผิดในการรับจ้างเปิดบัญชีได้ยังไม่สามารถบังคับใช้ได้อย่างจริงจัง อีกทั้งขั้นตอนการดำเนินการทั้งการแจ้งความดำเนินคดี การขอให้มีการอายัดบัญชี ตลอดจนการสืบสวนสอบสวนใช้เวลานาน ทำให้ผู้กระทำความผิดเบิกถอนเงินจากธนาคารไปแล้ว ทำให้ผู้เสียหายหลาย ๆ คนเลือกที่จะไม่ดำเนินการตามขั้นตอนที่กฎหมายกำหนดไว้ อันเป็นปัญหาในการบังคับใช้กฎหมาย อีกทั้งในบางคดีมีมูลค่าความเสียหายจำนวนน้อย ทำให้ผู้เสียหายมิได้ดำเนินคดีกับผู้กระทำความผิด ทำให้ปัจจุบันยังไม่สามารถควบคุมการเปิดบัญชีได้ตามที่กฎหมายได้กำหนดไว้ ทั้งที่เมื่อคิดค่าความเสียหายในภาพรวมแล้วมีจำนวนมาก

ผู้ศึกษาเห็นว่า ควรมีหน่วยงานกลางที่ทำหน้าที่ในการตรวจสอบการรับจ้างเปิดบัญชีได้โดยตรง ซึ่งอาจเป็นหน่วยงานที่มีความสัมพันธ์ใกล้ชิดกับธนาคาร หรือมีการกำหนดให้ธนาคารมีการรายงานการเปิดบัญชี โดยอาจกำหนดหลักเกณฑ์บัญชีที่มีเงินหมุนเวียนเป็นจำนวนมากในระยะเวลาอันรวดเร็ว เพื่อดึงข้อสันนิษฐานว่าบัญชีนั้นเข้าข่ายเป็นบัญชีม้าหรือไม่ เพื่อยับยั้งวงจรการเปิดบัญชีม้าอันนำไปสู่การฟอกเงินหรือการกระทำความผิดฐานอื่น ที่ส่งผลต่อความเชื่อมั่นในการลงทุนและความเชื่อมั่นต่อระบบเศรษฐกิจใน

ประเทศไทย โดยผู้ศึกษาเห็นควรให้ธนาคารรายงานการเปิดบัญชีที่เข้าข่ายที่น่าจะเป็นบัญชีม้า เหมือนการรายงานฐานข้อมูลเครดิตต่อบริษัท ข้อมูลเครดิตแห่งชาติ เพื่อให้เจ้าหน้าที่ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องสามารถวิเคราะห์ผู้รับจ้างเปิดบัญชีม้าได้ง่ายขึ้น

เอกสารอ้างอิง

ไชยยศ เหมะรัชตะ. **มาตรการทางกฎหมายในการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน**. กรุงเทพมหานคร:

สำนักพิมพ์นิติธรรม, 2540.

สหัส สิงหวิริยะ. **ความรู้เรื่องกฎหมายป้องกันการฟอกเงิน**. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์นิติธรรม, 2545.

สีหนาท ประยูรรัตน์. **คำอธิบายพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน**. กรุงเทพมหานคร: นิติ

สนเทศ, 2544.

กฎหมาย

พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542.

พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2551.

พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2552.

พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2556.

พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน (ฉบับที่ 5) พ.ศ. 2558.

พระราชกำหนดมาตรการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมทางเทคโนโลยี พ.ศ. 2566.